

Питання до фахового екзамену зі спеціальності 032 «Історія і археологія» для здобувачів вищої освіти третього рівня (аспірантів)

1. Природа, функції та місце історіографії в структурі історичного знання.
2. Класифікації історичних джерел. Покажіть, у чому їх принципова різниця.
3. Періодизація історії історичної науки. Основні етапи розвитку історичної думки в Україні.
4. «Антропологічний поворот» в сучасній історіографії
5. Місце історіографії в системі підготовки історика. Міжпредметні зв'язки історіографії.
6. Вплив позитивізму на розвиток історичної науки.
7. Зародження модерної національної історіографії в контексті українського націотворення першої половини ХІХ ст.
8. Оцініть «спадок» романтичної історіографії як фактор розвитку історичної науки в Україні на сучасному етапі.
9. Поясніть пізнавальні можливості терміну «дискурс» в історіографії.
10. Українська історична наука 1990-х рр. – початку ХХІ ст. та тенденції її розвитку.
11. Який «поворот» в історичній науці в другій половині ХХ ст. Ви вважаєте основним? Обґрунтуйте свою думку.
12. Поясніть сутність та особливості «культурної історії»
13. Пізнавальна цінність категорії «археологічна культура», принципи класифікації.
14. Методи природничих наук в археологічних дослідженнях
15. Чи вважаєте ви можливим і необхідним застосування в історичній науці методів інших наук? Назвіть приклади та поясніть ризики цих запозичень.
16. Поясніть, чим «нова політична історія» відрізняється від традиційної політичної історії.
17. Визначення сутності та основних характерних рис класичного давньогрецького полісу в сучасній історіографії.
18. Проблеми генезису та розквіту Афіньської демократії в історіографії.
19. Заснування Риму та його історія в царську добу в сучасній історіографії.
20. «Салічна правда», «Руська правда» та ін. як історичне джерело
21. Феодалізм: соціально-економічні, юридичні, політичні, ідеологічні та ментальні засади західноєвропейського середньовіччя.
22. Політичний заповіт Кардинала Рішельє як джерело з історії розвитку абсолютної монархії у Франції ХVІІ ст.
23. «Школа "Анналів"» та її значення у медієвістиці ХХ ст.
24. Теорії походження середньовічних міст в історіографії ХІХ–ХХІ ст.
25. Побут та економіка західноєвропейського середньовічного міста (ХІ–ХV ст.).
26. «Русь» та слов'янські племінні об'єднання в античних, візантійських, арабських, скандинавських та західноєвропейських джерелах.
27. Зовнішня політика Київської Русі за візантійськими та арабськими джерелами.
28. Політична спадщина Київської Русі в політиці пам'яті
29. Генеза українського козацтва в сучасній польській та українській історіографії.
30. Річпосполитський сарматський міф та «хозарська теорія» походження козацтва: творці, суть, слід в історіографії.
31. Конфесійна ситуація в Україні у ХVІІІ-ХІХ ст.: розстановка сил, державна політика імперій стосовно церкви, міжконфесійні відносини.
32. Місце «Історії Русів» в українському історичному міфі та українській історіографії.
33. Війни Російської та Австрійської імперій першої половини ХІХ ст. і участь в них українців: проблема оцінки.

34. Декабризм в Україні чи український декабризм? (історія питання).
35. Історія церковних православних братств в Україні у вітчизняній та зарубіжній історіографії.
36. Джерела з історії політичних партій в Україні поч. ХХ ст.
37. Реформа 1864 р. та контрреформа 1892 р. в історіографії.
38. Україна в Першій світовій війні: історіографія проблеми.
39. Історична концепція праці М. Грушевського «Історія України -Руси»
40. Суспільно-політичне життя та його вплив на розвиток української історіографії другої половини ХІХ ст.
41. Політичні партії та громадські рухи на українських землях у складі Російської імперії на початку ХХ ст.
42. Аграрне питання в українській революції 1917-21 рр.
43. Роль іноземних інвестицій у розвитку українського суспільства на початку ХХ ст.
44. Методологічні проблеми вивчення Української революції 1917-1921 рр.
45. Українські політичні режими 1917-1921 рр. (УНР, Українська Держава, ЗУНР) в історичних джерелах.
46. Українське націєтворення революційної доби та міжвоєнного періоду (1917 р. - 1930-і рр.): методологічний та історичний аспекти.
47. Радянська політика «коренізації»: мета, зміст, хронологія, здійснення в Україні.
48. Голодомор-геноцид 1932-1933 рр.: джерела та історіографія.
49. Український національний рух в західноукраїнських землях (1920-1930-і рр.).
50. Україна у Другій світовій війні: дискусійні питання.
51. Історіографічна традиція вивчення радянського: тоталітарна школа, ревізіонізм, постревізіонізм.
52. Радянська ідентичність та образ ворога
53. Радянські ритуали родинного циклу: винайдення традиції?
54. Роль фізичної культури і спорту у вихованні «нової радянської людини»
55. Художні та мультиплікаційні фільми як джерело з історії радянської повсякденності
56. Економіка радянського дефіциту: знайомства, зв'язки, блат.
57. Трансформація в системі історичної науки та історичної освіти в Україні наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.
58. Civitas. Respublica. Imperia: еволюція суспільства та державного ладу Стародавнього Рима.
59. Генеза капіталізму ранньомодерної доби: соціально-економічна, політична, ідеологічна та світоглядна сутність.
60. Античний поліс як соціально-політичний феномен.
61. Руські землі між Заходом та Сходом у ХІV-ХV ст. Вибір цивілізації
62. Особливості демократичних революцій в країнах Центрально-Східної Європи наприкінці 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст.
63. Революції 1848-1849 рр. в Європі: загальні закономірності та особливості.
64. Політична модернізація країн Західної Європи та Північної Америки в останню третину ХІХ – початку ХХ ст.
65. Міжнародні наслідки Другої світової війни.
66. Структурна криза індустріального суспільства на Заході та шляхи її подолання (1970-ті - початок 1980-х рр.).
67. Колоніалізм в історії країн та народів Азії і Африки.
68. Вестфальська система міжнародних відносин